

хайдутството,¹³ за хуманната му същност и антихуманна жестокост,¹⁴ за елементи, показващи зараждането на стихийен социален протест, на лично отмъщение.¹⁵ В него са заложени определени представи за грях и възмездие, определени нравствени критерии на фолклорното съзнание. Всичко това говори, че този мотив представлява една сложна смесица от вярвания, представи и знания, които са интерпретирани по специфичен начин във впечатляваща многовариантност, говореща за устойчивост на мотива.

Може да се каже, че от разглежданите два типа разработки на темата в Сливенско преобладават варианти от втория тип - хайдутин погубва „мъжко детенце“ и сватбари заради клетва.¹⁶ А всичките са идентични или подобни на известните в общобългарската песенна традиция и почти с нищо не показват конкретна локална и регионална принадлежност, освен че са битували и са записани в този район.

Ако се приеме само смисъла на формалния повод, посочен като причина за хайдутство тези песни може да се причислят към социалните, съответно към разбойническите.¹⁷ В повечето сливенски варианти суша, киша, „тежка зима, гладна година“ е конкретният повод за решението за хайдутство като начин за лека печалба, което с известни уговорки може да се приеме и като форма на протестни действия.¹⁸ И като че ли с това нещата са обяснени. Но следващото развитие на сюжетите подсказва, че под този „горен“ пласт са съхранени смисли, отвеждащи към по-стари представи. Причината, заради която се взема решение за „хайдутлук“ всъщност е само мотивация за това.

Тук трябва да се отбележи, че в един само текст от Сливенско се посочва конкретно времето на турското робство. Дори е налице героически нюанс в образа на прегрешилия хайдутин, който е палил чифлиците на „турски паши и бейове, народни изедници“. А в някои от цитираните песни в посочените изследвания се среща обозначено и времето на татарите.¹⁹

Мисля, че същественото и определящото в песните с тема